

Megyei
Könyvtárból
Megyei
Hatókörű
Városi
Könyvtár

**ZALAI KÖNYVTÁRI LEVELEZŐ
37. ÉVFOLYAM 2022**

KÜLÖNSZÁM

**ZALAI
KÖNYVTÁRI
LEVELEZŐ

KÜLÖNSZÁM**

2022

Zalaegerszeg, 2022.

„A könyvtárra adott pénz mindig megtérül”

Czine
Mihály

Zalai Könyvtári Levelező
A Zala megyei könyvtárak tájékoztatója

Szerkesztők:

Dóráné Mészáros Anikó

Kiss Gábor

Megjelenik 1990-től
37. évfolyam 2022 különszám

Kiadja a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Felelős kiadó: Kiss Gábor

Készült a *DFMVK sokszorosító üzemében*

50 példányban

HU ISSN 0866-1979 (nyomtatott)

HU ISSN 2732-2777 (online)

Elektronikus változat: <http://kszr.dfmvk.hu/idoszaki-kiadvanyok/zalai-konyvtari-levelezo>

MEGYEI KÖNYVTÁRBÓL MEGYEI HATÓKÖRŰ VÁROSI KÖNYVTÁR

KISS GÁBOR

A DEÁK FERENC MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR HETEDIK ÉVTIZEDE

2012-ben készült el és látott napvilágot a Deák Ferenc Megyei Könyvtár és a megyei könyvtári ellátás 60 éves történetének krónikája¹. Az azóta eltelt egy évtized rendkívüli változásokat hozott a könyvtár és a kistélepülési könyvtári ellátás életében; ennek összefoglalását szeretnénk most olvasóink, munkatársaink kezébe adni.

Mint arról a már idézett könyvtártörténetben írtunk, könyvtárunk létesítése eredetileg - 1950-ben - a szervezett kistélepülési könyvtári ellátás érdekében valósult meg; a március 5-én megnyitott körzeti könyvtár még nem volt nyilvános működésű, fő feladata a Zala megye falvak könyvtári letétjeinek gondozása volt. Hasonló feladattal 1951-ben Nagykanizsán is megkezdte működését a körzeti könyvtár, így a kistélepülési ellátás a megyében kétfelé oszlott; Zalaegerszegen az 1946-ban létesített városi könyvtár biztosította a nyilvános könyvtári ellátást, bár főhivatású könyvtárost itt is csak 1951-től alkalmaztak.

A nagy fordulatot a Népművelési Minisztérium 1814/3/1951. sz. rendelete (amely a városi könyvtárakat a körzeti könyvtárak alá rendelte), illetve a Minisztertanács 2042/13/1952 (V.14.) MT határozata hozta meg: a jogszabályi rendelkezések alapján a zalaegerszegi városi könyvtárat egyesítették a körzeti könyvtárral, majd pedig, ennek utódjaként 1952. október 12-én megnyitott az immár nyilvános működésű, a megyei tanács vb. szakigazgatási szerveként is működő Zala Megyei Könyvtár. Szervezeti életében, szolgáltatásaiban jelentős lépés volt, hogy 1954-ben létrejött a gyermek- és ifjúsági könyvtár, és elindult a helyismereti gyűjtemény szervezése; 1956-tól működött a könyvkötészeti műhely. 1963-ban a zalaegerszegi városi tanács döntött az önálló városi könyvtár létesítéséről, melynek elindulását, munkáját a megyei könyvtár segítette. Ettől kezdve, 50 éven keresztül a József Attila Városi Könyvtár és a – Deák Ferenc nevét 1988 óta viselő – megyei könyvtár közös egyetértésben, együttműködve

¹ A Deák Ferenc Megyei Könyvtár és a megyei könyvtári ellátás története 1950-2010. Szerzők: Fatér Bernadett, Kiss Gábor et. al.

Szerk: Kiss Gábor, Sebestyénne Horváth Margit. Zalaegerszeg, 2012.184 p.

gondoskodott Zalaegerszeg és környéke könyvtári ellátásáról. A kistelepülések ellátásában megjelentek a művelődési autók, melyek a nehezen megközelíthető, sokszor még az elektromos áramot is nélkülöző települések komplex kulturális szolgáltatásait biztosították: könyvet kölcsönöztek, mozifilmeket vetítettek, zenés rendezvényeket tartottak.

A körzeti, majd megyei könyvtár eredetileg az Udvardy család Kossuth és Petőfi utca sarkán álló, állami tulajdonba vett házában kezdett működni; 1967-ben költözött át az akkori Szabadság - ma Deák Ferenc – térre. Az épületet 1992-95 között felújították: egy szinttel megemelték, korszerűsítették a fűtését, villamos hálózatát, tetőzetét átalakították. Ide költözött az addig a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban működő gyermekkönyvtár, és megkezdte működését a Nemzeti Információs Infrastruktúra Program zalaegerszegi HBONE központja, előbb négy, majd nyolc közgyűjtemény és főiskola/középiskola számára biztosítva a folyamatos, nagysebességű internetkapcsolatot. A könyvkötészet az 1990-es évek elején a Gasparich utcai, korábbi honvédségi óvoda épületében kapott helyet; ide sikerült beköltöztetni Ozmánbúkból és Zalaszentgyörgyről a duplumraktárakat: ez a zalaegerszegi önkormányzat közbenjárásával valósult meg, egyúttal a József Attila Városi Könyvtár ellátórendszerének raktárai is idekerültek. A megyei könyvtár épületkorszerűsítése nyomán a duplumraktárak a Deák téri épületbe kerültek át, a könyvkötő és restauráló műhely pedig a Zala Megyei Önkormányzat Kosztolányi utcai épületének udvari szárnyában kapott helyet.

A kistelepülési könyvtári ellátásban az 1970-es évek végétől – a tanácsi, kiskörzeti ellátás ellehetetlenülése miatt - elterjedt az ellátórendszeri forma: eszerint a városi könyvtárak a körzetükbe (járásukba) tartozó településekkel megállapodhattak, hogy bizonyos dokumentumbeszerzési hozzájárulás befizetése mellett számukra könyvtári szolgáltatásokat nyújtanak. A rendszerváltozás után ez az ellátási forma – a tanácsi könyvtári rendszer megszüntetése miatt – elvesztette a korábbi állami garanciát és finanszírozási háttérrel; ezért volt nagyjelentőségű, hogy a Zala Megyei Önkormányzat 1992-től szerződést kötött minden megyei településsel, hogy a Deák Ferenc Megyei Könyvtár irányításával, a feladatra vállalkozó városi könyvtárak közreműködésével, anyagi erőforrások biztosításával gondoskodik a kistelepülési könyvtári ellátásról. Ebben a rendszerben a József Attila Városi Könyvtár 50 Zalaegerszeg környéki kistelepülést szolgált ki, a megyei könyvtár pedig a megyei koordinációs feladatokat látta el, szerződéses viszonyban négy városi könyvtárral.

A megyei könyvtári ellátás életében nagy fordulatot jelentett a kistérségi könyvtári szolgáltatások lehetősége, melyre 2004/2005-től nyílt mód. A

megalakuló kistérségi társulások állami normatívát kaptak a könyvtári szolgáltatások finanszírozására, ehhez szerződést kellett kötniük egy vagy több nyilvános könyvtárral. A zalai városi könyvtárak és a megyei könyvtár egyeztetett szolgáltatási feltételek mellett kötöttek szolgáltatási megállapodásokat a kistérségi társulásokkal, így ha egy kistérségben több szolgáltató is volt, akkor is egységes módon történt a könyvtári ellátás. Itt már a megyei könyvtár is - 30 településen - bekapcsolódott a közvetlen kistérségi ellátásba.

A 2010-es évek elején a megyei önkormányzatok egyre rosszabb anyagi helyzetbe kerültek, adósságállományuk nőtt; számos helyen úgy érezték, hogy a rájuk bízott egészségügyi, oktatási, kulturális, szociális intézményhálózatot már nem tudják fenntartani, normálisan működtetni – ezért kezdeményezték a rájuk vonatkozó jogszabályok megváltoztatását, az intézmény fenntartási kötelezettségek állami kézbe adását. Ez 2012-től valósult meg: ezt megelőzően, 2011-ben a megyei önkormányzat épületéből a kötészeti és restaurátor műhelyt visszaköltöztették a Deák téri épületbe; emiatt meg kellett szüntetni egy folyóirat raktárat és jelentős mértékben csökkenteni kellett az archivált időszak kiadványok körét. Ugyancsak ebben az évben a megyei pedagógiai intézet könyvtárát is ide költöztették, ezzel elfoglalva a gyermekkönyvtári olvasótermet, és az informatikai tanfolyamok tartására kialakított „internet labort”.

A 2012-es esztendő könyvtárunk működésének legnehezebb időszakai közé tartozik: megszűnt a megyei önkormányzat intézményfenntartói jogköre – ezt a feladatot helyben a Megyei Intézményirányító Központ (MIK) vette át, az intézmény személyi és anyagi ügyeinek fenntartói irányítása viszont az Igazságügyi Minisztériumhoz került. A 2012-re érvényes költségvetést az intézményvezetés bevonása nélkül állították össze, olyan mértékű bevételi kötelezettséget megállapítva, amely teljesíthetetlen volt; ezért a kiadási oldalt számos esetben zárolták, vagy csak minimális mértékben engedték felhasználni. Ennek következtében pl. dokumentum beszerzésre csak alig több, mint 900 000 Ft-ot lehetett fordítani, a korábbi években megszokott összeg töredékét. Az intézményvezető megbízása február végén lejárt; a következőkben - két sikertelen pályázati eljárást követően - Kiss Gábor megbízott igazgatóként vezette a könyvtárat. Az év során a MIK vezetője áthelyezte Aczélné Simon Veronika gazdasági vezetőt az intézményirányító központhoz, így az egyébként önálló gazdálkodású megyei könyvtár gazdasági vezető nélkül maradt; csak ideiglenesen megbízott gazdasági vezetővel tudott jogszerűen tovább működni.

A könyvtár helyzetét, működését megnyugtatóan rendező megoldás 2013-tól következett be. A jogszabályi változás a megyei könyvtárakat a

megyeszékhelyi önkormányzatok fenntartásába helyezte, megtartva egyúttal megyei könyvtári feladataikat is. Különösen fontos rendelkezés volt a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) létrehozása: a kistérségi társulások ezután már nem kaptak normatív támogatást a könyvtári feladatok ellátására, ennek - a kistéleplülési könyvtárakat ellátó - tevékenységnek a szervezése és lebonyolítása teljes mértékben a megyei könyvtárak hatáskörébe került. 2012 októberében jelent meg az 1997. évi CXL. törvény módosítása, mely tartalmazta egyrészt a megyei könyvtár feladatrendszerének a bővülését, másrészt a települési önkormányzatok felelősségét, feladatait. Ekkor már meg kellett kötni az együttműködési megállapodásokat azokkal az önkormányzatokkal, amelyek a könyvtári szolgáltatás megrendelése mellett döntöttek. Zala megyében 236 önkormányzat - köztük Pácsa város is - kérte ezt a szolgáltatást, melyet a megyei könyvtár, kihasználva a sok évtizedes kapcsolatrendszert, 5 – később már csak 4 – városi könyvtárral együttműködve szervezett meg. A könyvtári szolgáltatásokat megrendelő települések száma évről évre nőtt, jelenleg 246 település tartozik a KSZR ellátási körébe.

A könyvtár fenntartója 2013. január 1-től Zalaegerszeg Megyei Jogú Város lett; a József Attila Városi Könyvtárat egyesítették a megyei könyvtárral, így jött létre a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár, melynek tagkönyvtáraként működött tovább a József Attila Városi Tagkönyvtár. Vele együtt került a szervezetbe négy fiókkönyvtár (Zalabesenyő, Ságod, Andrásbida, Nyugdíjasház) valamint a Keresztury Ház.

Az új intézménynek megszűnt a gazdasági szervezete, a gazdálkodási feladatokat innentől kezdve a Keresztury Dezső Városi Művelődési Központ látta el. Az intézményi létszám 3,5 fővel csökkent. Az átállást „menetből”, azonnali hatállyal kellett végrehajtani: ehhez el kellett készíteni az új szervezeti és működési szabályzatot, a könyvtárhasználati szabályzatot, kollektív szerződést, át kellett alakítani a munkaszervezetet - ennek következtében egyesült a két hálózatgondozó, illetve a két gyűjteményszervező csoport. Az új *megyei könyvtárellátási csoport* a Deák téri központi könyvtárban kapott helyet (munkahelyüket 2014-re sikerült kialakítani), a gyűjteményszervezők pedig – belső feladatmegosztással – maradtak eredeti helyükön. Az új intézményvezetői pályázati eljárást már a város önkormányzata folytatta le, márciustól Kiss Gábor lett a megyei és városi könyvtár igazgatója, két helyettese Nitsch Erzsébet és Tóth Judit. További nehézséget okozott, hogy a kistéleplülési könyvtári ellátásról szóló jogszabály csak májusban jelent meg, így a hozzá kapcsolódó állami támogatást is a második fél évben lehetett felhasználni, mely így rengeteg munkával járt. A gyors és rugalmas átalakulást, a közös munka megszervezését nagymértékben segítette a két korábbi könyvtár

munkatársainak konstruktív, feladatorientált hozzáállása, áldozatvállalása. Megkezdődött a könyvtárak számítógépes rendszerének egyesítési folyamata is; mindkét helyen a TextLib integrált könyvtári rendszert használták, de az eltérések feltárása, a feladat végrehajtásában való tapasztalatlanság, valamint az átalakításhoz szükséges források hiánya miatt a sok nehézséggel járó munka áthúzódott 2014-re. Két EU-s pályázatunk is volt: a TÁMOP-3.2.12-12/1-2012-0027 Zala megyei könyvtárosok összehangolt továbbképzése és a TÁMOP-3.2.4.A-11/1-2012-0102 Olvasás, megértés, érvényes tudás támogatása könyvtári eszközökkel. Ezek a pályázatok - meghosszabbított lebonyolítással - 2015-ben fejeződtek be. A Nemzeti Kulturális Alaptól 1 351 000 Ft-ot nyertünk a könyvtár új arculatának kialakítására.

A József Attila Városi Könyvtár - ahogy korábban említettük - 1963-ban alapították meg: ennek 50 éves évfordulóját egy CD ROM-ra alkalmazott képes kiadvánnyal² és olyan emlékünneppel ünnepeltük meg, amelyen nem csak a régi kollégák, hanem a könyvtár összes korábbi igazgatói is részt vettek és felelevenítették az intézmény vezetésével kapcsolatos élményeiket, emlékeiket.

Panász Gyuláné, Nyakasné Túri Klára, dr. Gyimesi Endre, Major Árpád egykori igazgatók

² „A jövő betűből épül...”. A József Attila Városi Könyvtár történetének képeskönyve 1963-2013. 50 év a város szolgálatában.

Szerk. Kereki Judit, Kiss Gábor, Nitsch Erzsébet. Zalaegerszeg, 2013.

A 2013-ban elkezdett munkák nyomán 2014-ben megvalósult az adatbázis egyesítés és kiépült a két könyvtár között a mikrohullámú adatátviteli rendszer, amely a közös adatbázis működtetését tette lehetővé. Véglegessé vált a Könyvtárhasználati szabályzat is. Az önkormányzat engedélyezte az állományellenőrzés 2015-re történő halasztását. Megújult az intézményi honlap - azóta portálszerűen működik - és az intézmény arculati elemei is korszerűsödtek. A KSZR ellátásban megszüntettük a hévízi városi könyvtár települési ellátó tevékenységét, a szolgáltatóhelyek a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár kezelésébe kerültek. Jelentős problémát okozott viszont működésünkben az a tény, hogy a Magyar Állam csak a korábbi megyei könyvtár ingóságait és dokumentumállományát, valamint személyzetét adta át a zalaegerszegi önkormányzatnak, a Deák téri könyvtári épület tulajdonjogát nem; így a város önkormányzata nem tudott forrásokat biztosítani az épület karbantartásához, az egyre aggasztóbb állagromlási, beázási problémák megoldásához. Erre csak 2016-ban került sor, és ezután kezdődhettek meg a rekonstrukciós munkák, az erkély felújítása, a csapadékvíz elvezetés, majd a mélyraktár szigetelésének elindítása. 2014 őszén viszont sikerült végre vezetőt kinevezni a Keresztury VMK gazdasági szervezete élére, Horváth Károly személyében, így a gazdálkodási tevékenység is könnyebbé vált.

Ennek az évnek az egyik legfontosabb és legrangosabb feladata a 110 éve született Keresztury Dezső tiszteletére meghirdetett Keresztury Emlékév programjainak megszervezése és lebonyolítása volt, együttműködésben a Keresztury Emlékbizottsággal. Könyvtárunk volt a szervezés fő felelőse és az anyagi források kezelője; számos rendezvény, vetélkedő mellett szeptemberben a VMK Gönczi Galériában egy nagyszabású kiállítást rendeztünk életéről és munkásságáról, a Keresztury Házban lévő gyűjtemény pedig számos értékes relikviával gazdagodott. (A Keresztury Ház 2017-ben bekerült a zalaegerszegi értéktárba és szerepel a város turisztikai kínálatában is.)

2015-ben újabb változás következett be működésünkben: az államháztartási törvény módosítása nyomán megszűnt könyvtárunk önálló, a Keresztury Dezső Városi Művelődési Központtal közösen folytatott gazdálkodása. A fenntartó önkormányzat elfogadta javaslatunkat és nem a városi ZEGESZ-hez kapcsolta intézményünket, hanem létrehozta a Közgyűjteményi és Közművelődési Gazdasági Ellátó Szervezetet (KKGESZ), melyhez a korábbi társulás tagjai mellett a Göcseji Múzeum is csatlakozott. A KKGESZ vezetője Horváth Károly lett, az intézményi gazdálkodás a korábbi munkatársakkal zökkenőmentesen folytatódott, ám a szabályzatainkat természetesen ismét át kellett dolgozni... Az év során teljes körű állományellenőrzés keretében több mint 300.000 dokumentum

behasonlítására került sor. A munka során a szükséges selejtezést, állományrendezést, az adatbázis korrigálását is elvégeztük; a határidőre elvégzett munkában a könyvtár valamennyi szakalkalmazottja részt vett, a feltárt hiány a megengedett kereten belül maradt.

Megkezdtuk a felkészülést a Minősített Könyvtár cím elnyerésére: elkezdődött a minőségirányítási tanács létrehozása, feladatainak meghatározása, projekttervek készítése; akkreditált képzéseket, megyei szakmai napot szerveztünk ebben a témában. November 11-12-én országos KSZR szakmai napokat bonyolítottunk le, az Informatikai és Könyvtári Szövetség megbízásából, *Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer hatékony működtetése és a szolgáltatások népszerűsítése* címmel. Az év során számos kistelepülési könyvtárat újítottunk fel, közülük is kiemelkedik a Pacsai Városi Könyvtár, melyet az NKA, könyvtárunk és a helyi önkormányzat közös költségviselésével varázsoltunk újjá. (A 2015. április 17-én átadott könyvtár ma már a pacsai születésű költő, Kiss Dénes nevét viseli.)

A zalaegerszegi önkormányzattal, a Göcseji Múzeummal és az MNL Zala Megyei Levéltárával való együttműködésnek köszönhetően ebben az évben jelentettük meg egyik legsikeresebb kiadványunkat, a Deák Ferenc és a nők kapcsolatát elemző, egy korábbi konferencia előadásait tartalmazó tanulmánykötetet³ - a könyv iránt oly nagy volt az érdeklődés, hogy bár kereskedelmi forgalomba nem is került, teljesen elfogyott, csak könyvtári példányokhoz lehet hozzájutni. A város önkormányzatával és a közgyűjteményekkel kialakult együttműködés nyomán számos további fontos történeti kiadványt sikerült megjelentetnünk. Társadalmi kapcsolatainknak köszönhetően a Zalai Falvakért Egyesület könyvtárunk támogatásával készítette el és jelentette meg Gönczi Ferenc: Muraköz és népe c. könyvének reprint kiadását.

2016-ban tovább bővült intézményünk: a zalaegerszegi önkormányzat elhatározta a város kulturális szolgáltatásaiban fennálló kettősség, párhuzamosságok felszámolását, ezért a korábban létrehozott Zalaegerszegi Városrészek Művelődési Központja nevű intézményét megszüntette; a közművelődési részt a Keresztury Dezső Városi Művelődési Központ, a könyvtári részt pedig a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtárhoz csatolta. Így integrálódott szervezetünkbe - a korábbi elnevezését visszanyerő – Apáczai Csere János Tagkönyvtár, és vele együtt az Izsák Imre Általános Iskolában működő, kettős funkciójú fiókkönyvtár. A tagkönyvtár vezetője Jasztrab Istvánné lett, csoportvezetői beosztásban. A fiókkönyvtár 2019-ben

³ „Jól esik köztetek lenni...”. Női sorsok, szerepek Deák Ferenc környezetében.
Szerk.: Kiss Gábor. Zalaegerszeg, 2015.

felvette Gábrriel József festőművész nevét, így a hivatalos neve: Gábrriel József Könyvtár és Művészeti Műhely.

Kiss Gábor, Herkliné Ebedli Gyöngyi, Janice Gábrriel, dr. Kostyál László a névadó ünnepségen

A változásnak köszönhetően a kertvárosi és a csácsbozsoki városrész könyvtári ellátása is az egységes intézményi keretek közé került, a dolgozó létszám is nőtt négy fővel. Az újonnan belépő könyvtárak azonban nem tudtak teljes mértékben integrálódni a könyvtári szervezetbe, mert adatbázisuk - bár TextLib integrált rendszert használtak – sok tekintetben különbözött a már működő, közös adatbázistól. Ezért a könyvtár vezetése úgy döntött, hogy a gyarapítást, gyűjteményszervezést egy ezzel megbízott munkatárs végezze a különálló adatbázisban, folytassa annak javítását, egységesítésre előkészítését, és ha meglesz az egyesítésre a lehetőség, anyagi forrás, akkor kerüljön sor az integrálásra. Ennek végrehajtását a járványos helyzet is késleltette (az erre szánt források elvonásra kerültek), végül 2021-ben sikerült állami támogatást nyerni hozzá, és 2022-re megvalósult az adatbázis egyesítése. Az indulás sem volt zökkenőmentes, mert a fiókkönyvtár munkatársa éppen nyugdíjba vonult, sétalóidejét töltötte, így intézményi szervezéssel kellett a folyamatos szolgáltatást biztosítani, amíg az új munkatárs, Csaplár Nagy Franciska szolgálatba nem lépett. A városban további új szolgáltatással jelentkeztünk: a nyári hónapokban megindítottuk az AquaCityben a strandkönyvtárat.

Folytattuk a felkészülést a Minősített Könyvtár cím elnyerésére, jelentős pályázati forrást is elnyertünk ennek megvalósítására. Ugyancsak jelentős támogatást nyertük el az 1956-os forradalom megünneplését segítő kiadvány megjelentetésére és a Csány László életét feldolgozó tanulmánykötet kiadására; az év során elkészítettük a Keresztury Könyvtári Alapítvánnyal közösen - az Úton, nehéz méltósággal c. könyvet, Keresztury József életéről és munkásságáról.⁴

Az év végén Tóth Judit igazgatóhelyettes megvált intézményunktől: Sebestyén Horváth Margit korábbi megyei könyvtárellátási csoportvezető lett az utóda. A megyei könyvtárellátási csoport vezetését Dóráné Mészáros Anikó vette át.

2017-ben - jelentős pályázati támogatást elnyerve, digitalizálási tevékenységünk eredményeképpen a zalai sajtó 1882-1953 közötti orgánumai távoli hozzáféréssel, tartalmi feltárással használhatóvá váltak. Bekapcsolódtunk a Digitális Jólét programba, könyvtárunk három intézményegységében Digitális Jólét Pontot alakítva ki, s azóta is intézményünkben tevékenykedik a Digitális Jólét Program Zala megyei, területi koordinátora. Részt vettünk a város első írásos említését megünneplő rendezvénysorozatában: az Apáczai Csere János Tagkönyvtárban tavasszal, Zalaegerszeg első írásos említésének 770. évfordulója alkalmából a 60 éves Kertvárost bemutató kiállítás nyílt meg; ZEGérésző címmel várostörténeti vetélkedőt tartottunk. Októberben megszerveztük a kiegészítés 150. évfordulójára emlékező, Deák Ferenc születésnapjához kapcsolódó konferenciát. Az 1956-os forradalom kapcsán módszertani kiadványunk is megjelent az iskolák számára, segítségül az ünnepi műsorok elkészítéséhez⁵; a Társadalmi Egyesületek Szövetsége megbízásából 7 zalai településen végeztünk *oral history* kutatásokat a forradalom még élő szemtanúi, résztvevői körében. Ennek eredménye is megjelent nyomtatásban⁶. A korábban elnyert pályázati támogatásnak köszönhetően kiadtuk a Csány László életéről és munkásságáról szóló tanulmánykötetet⁷. Novemberben 6-7-én, a Magyar Tudomány Napjához kapcsolódóan könyvtárunk szervezte meg a Zalai Közgyűjteményi Szakmai Napokat. Ugyancsak megszerveztük - mint minden évben - a Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely tavaszi és őszi

⁴ Úton, nehéz méltósággal. Keresztury József 1870-1918.

Szerk.: Gyenes Imre, Kiss Gábor. Zalaegerszeg, 2016. 191.p.

⁵ „Ilyen nagy dolog a szabadság”. Iskolai ünnepségek forgatókönyve az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékére. Zalaegerszeg, 2017. 100 p.

⁶ Béres Katalin – Kiss Gábor: Forradalom vidéken. „Események a zalai falvakban 60 éve” Zalaegerszeg, 2017. 28 p.

⁷ Csány László és kortársai. Tudományos emlékülés Csány László születésének 225. évfordulója tiszteletére. Szerk. Kiss Gábor, Molnár András. Zalaegerszeg, 2017. 229, [2] p.

továbbképzését és az Okos Könyvtár konferenciát Nagykanizsán és Zalaegerszegen, november 20.,27-én. Egy munkatársunk bekapcsolódott az *Én könyvtáram* országos projekt előkészítő munkálataiba, szaktanácsadói felkészítésbe. Könyvtárunk is benevezett az európai uniós pályázatokba: a könyvtár épületének és vele együtt a tagkönyvtárak bútorzatának, informatikai eszköztárának fejlesztésére 2017-ben készült el az a pályázat, melyet 2017 végén nyert el az intézmény EFOP-4.1.8-16 szám alatt, *A Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár tanulást segítő infrastrukturális fejlesztése* címmel. A következő években ennek megvalósítása jelentősen átformálta intézményünk arculatát, szolgáltatási lehetőségeit. Két másik projektet is megpályáztunk, az EFOP-3.3.2-16, és az EFOP-3.7.3-16 kódszámút, ezek 2018-ben realizálódtak. Folytattuk a Minősített Könyvtár cím elnyerésére való felkészülést: megalakítottuk a Minőségirányítási Tanácsot, felkértünk egy szakembert, Vidra Szabó Ferencet, hogy mentorként tanácsaival segítse munkánkat, illetve az általa tartott tréningek keretében foglalkozunk a pályázatra való felkészülés legfontosabb szakaszaival.

Az év egyik legfurcsább ajándéka volt számunkra, hogy a kulturális törvény módosítása⁸ nyomán megszűntünk megyei könyvtár lenni: intézményünk megnevezése ettől kezdve *megyei hatókörű városi könyvtár*. Ellátandó feladataink viszont jöttányit sem módosultak...

2018 a nagy fejlesztések éve volt könyvtárunkban: az EFOP-4.1.8-16 pályázat keretében több mint 82 millió Ft-ot fordítottunk könyvtáraink megújítására, korszerű információs technológia, digitalizáló műhely megvalósítására, bútorok, eszközök beszerzésére. Végleg elhagyta a Deák téri épületet az Oktatási Hivatal pedagógiai könyvtára, így sikerült annak a helyén egy nagyobb befogadóképességű, jól felszerelt rendezvénytermet kialakítani. Új helyre, az egykori olvasóterem egyik felébe költözött a helyismereti gyűjtemény. Klimatizálás, világításkorszerűsítés, akadálymentesítés, álmennyezet és padló építés valósult meg a pályázatból, megújultak a gyermekek számára rendelkezésre álló könyvtári terek. A Zalaegerszegi Tankerület beruházásában új szárnyépület készült az Izsák Imre Általános Iskolához, ide költözött át a megújult fiókkönyvtár. Ebben az évben indult a két másik uniós pályázat is, az oktatást támogató, 24 hónapos EFOP-3.3.2-16 és az életen át tartó tanulást segítő EFOP-3.7.3-16 kódjelű projekt. Ezek keretében még intenzívebb lett a kapcsolatrendszer az oktatási intézményekkel illetve a civil szervezetekkel, lakossági csoportokkal, számos

⁸ 2017. évi LXVII. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény és kapcsolódó törvények módosításáról.

rendezvény, program valósult meg. Újra átdolgoztuk a Könyvtárhasználati szabályzatot is, beleépítve már a hatályba lépett GDPR rendelet elvárásait, és tovább egységesítettük a szolgáltatási feltételeket.

Megyei szintű szakmai tevékenységünk, összefogásunk nagy erőpróbája volt az MKE 50., Keszthelyen szervezett vándorgyűlése, melynek szervezésében, lebonyolításában munkatársaink nagyon aktívan, jelentős számban (17-en) vettek részt. Külön megyei szekcióülést is szerveztünk. A megyei közgyűjteményekkel és Zalaegerszeg önkormányzatával közösen szerveztük meg a Zalaegerszeg és az első világháború c. tudományos konferenciát, melynek előadásai később a Zalaegerszegi Füzetek 17. számban jelentek meg.⁹ Egy korábbi tanácskozásról készült tanulmánykötetet is kiadtunk, melyhez jelentős pályázati támogatást is elnyertünk¹⁰. A megyei könyvtári tevékenység keretében hét szakmai napot tartottunk, két munkatársunk pedig az Én könyvtáram projekt keretében megyei szaktanácsadóként dolgozott. A jó gyakorlatok projektben a megyéből 6 mintaprojekt került kipróbálásra, ebből hármat a mi könyvtárunk munkatársai készítettek (Tóth Renáta, Jasztrab Istvánné, Sámson Bernadett). Ebben az évben ünnepelte megindulásának 30. évfordulóját az Apáczai Csere János Tagkönyvtár - az ünnepi rendezvényen ott voltak az intézmény korábbi vezetői, munkatársai és kiállítás megnyitására is sor került.

Balaicz Zoltán polgármester, Kiss Gábor, Jasztrab Istvánné, Bogdán Marianna, Nemes Ferenc az ünnepségen

⁹ Zalaegerszeg és az első világháború. Szerk.: Kiss Gábor. Zalaegerszeg, 2020. 206 p. (Zalaegerszegi Füzetek 17.)

¹⁰ Széchenyi és Zala. Tudományos emlékülés Széchenyi István gróf születésének 225. évfordulója tiszteletére.

Szerk.: Kiss Gábor. Zalaegerszeg, 2018. 105.p.

Az intézményi tevékenységet jelentős mértékben támogató, új lehetőségeket nyitó fejlesztés valósult meg 2018 februárjában: az intézményi honlaphoz kapcsolódóan elkészült és megkezdte működését a Deák+ kert online irodalmi portál. Első szerkesztője Tóth Imre volt, könyvtárunk munkatársa, jeles költő. A portál a helyi, megyei és országos irodalmi élet része kíván lenni, helyt adva verseknek, prózáknak, kritikáknak, helytörténeti írásoknak. Kiemelt feladata a tehetséggondozás, a fiatal szerzők mentorálása. Tóth Imre sajnos 2021 márciusában a járvány következtében elhunyt, jelenleg Kocsis Tamás és Gyenes Imre szerkesztik a portált.

A minőségirányítás terén folytattuk a munkát, több szabályzatot és más dokumentumot készítettünk (panaszkezelés, magatartási kódex, értékrend stb.) Munkacsoportokat alakítottunk, foglalkoztunk az egyéni értékelési rendszerrel.

Könyvtárunk fejlesztését, a szolgáltatási körülmények javítását 2019-ben is folytatni tudtuk: a fenntartó önkormányzat támogatásával befejeztük a központi könyvtár kölcsönző terének átalakítását, padlózását, ami egy még kedvezőbb, olvasóbarát tér kialakítását tette lehetővé. Ugyancsak folytattuk a két európai uniós pályázat keretében az oktatást és az életen át tartó tanulást támogató programjainkat; a megújult tereknek - és sikeres pályázatainknak - köszönhetően sokkal több látogatót, érdeklődőt tudtunk fogadni könyvtárainkban, helyet adtunk a felújítás miatt bezárt Göcseji Múzeum rendezvényeinek, az onnan átköltöző civil szervezetnek, a Lokálpatrióta Klubnak.

A megújult rendezvényteremben Víg Balázs író tart könyvbemutatót

A KSZR szolgáltatási rendszere is ebben az évben érte el a kiteljesedését: Gelse község csatlakozásával 246-ra nőtt az ellátandó települések száma. Befejeződött a kistelepülési könyvtárakban lévő könyvvállomány rögzítése is,

így az érdeklődő olvasók egy rendkívül széleskörű megyei adatbázisban tudnak keresni¹¹.

Az év során – családbarát, közösséget szolgáló tevékenységünk elismeréseként – elnyertük a Családbarát Szolgáltatóhely Bronz Fokozatú Védjegy elismerést, melyet december 11-én Budapesten Novák Katalin családi ügyekért felelős államtitkár adott át könyvárunknak.

A Családbarát Szolgáltatóhely Bronz Fokozat Védjegy átadása az Uránia Moziban

Ősszel nyugdíjba vonult Sebestyénne Horváth Margit igazgatóhelyettes, utóda Tóth Renáta korábbi csoportvezető lett.

Folytattuk a felkészülést a Minősített Könyvtár cím elnyerésére, az őszi folyamán próbaértékelést is végeztünk. Nem könnyítette meg a dolgunkat, hogy az értékelési rendszer bizonytalanná vált, nem lehetett biztosan tudni, hogy a KÉK vagy a KMÉR rendszere szerint történik majd a pályázat elbírálása...de bíztunk benne, hogy sikerülni fog.

A 2020-as évnek is ilyen bizakodva vágtunk neki, szerveztük a programokat, nagy létszámú rendezvényeink voltak...azután márciusban megérkezett a koronavírus járvány, és a következő két évben alapvetően ez határozta meg munkavégzésünket, szolgáltatásainkat, közönségkapcsolatainkat.

Március első felében hoztuk az első korlátozó intézkedéseket, de a járvány olyan erővel terjedt, hogy - a kormányzati intézkedéseknek megfelelően -

¹¹ <http://katalogus.dfmk.hu/kszr/>

teljesen be kellett zárni könyvtárainkat. A szakmai összefogás, az új lehetőségek keresése azonban segített megoldásokat találni: néhány hét alatt kidolgoztuk az otthoni munkavégzés szabályait, keretrendszerét, ennek köszönhetően munkatársaink jelentős része képes volt otthonról is végezni feladatait; segítség volt ez a kisgyermekes szülőknek is, hiszen az oktatás is áttért az online térben történő tanításra. A könyvtárakban bent dolgozó kollégák állományrendezéssel, korszerűsítéssel, az új könyvek feldolgozásával, illetve a szolgáltatások távoli hozzáféréseinek bővítésével foglalkoztak. Így az intézmény működőképes maradt, a kevesebbet érintkező munkatársak között kevesebb volt a fertőzés is.

Az év első felében 3 hónapig teljesen zárva voltunk, de a többi könyvtárhoz hasonlóan keresni kezdtük azokat a lehetőségeket, amelyekkel az intézmény területére való belépés nélkül is ki tudjuk szolgálni az olvasókat: így alakítottuk ki a tavasz folyamán a *Könyvtár a küszöbön* kölcsönzési lehetőséget, előre jelzett kölcsönzési igények alapján, a visszahozott könyveket karanténba helyezve. Elkészítettük a védekező rendszert is, plexi védőfalakat a könyvtárosok számára, fertőtlenítő berendezéseket, kötelező maszkviselést írtunk elő. Új opciókat is beépítettünk az integrált rendszerbe, pl. a Foglalást, mely megkönnyíti az olvasók számára a keresett könyvhöz való hozzájutást. Ezt a TextLib integrált rendszer mobil applikációja is segíti. A rendezvények, programok, vetélkedők, szavalóversenyek is az online térbe helyeződtek át. Munkatársainkkal elkészítettük a Kis herceg c. könyv hangoskönyv változatát, melyet a közösségi oldalakon tettünk közzé, később pedig, már 2021-ben - szintén az egész intézményt megmozgatva - papírszínházi felolvasó programot szerveztünk, szintén a közösségi oldalakra szánva.

Ebben az évben volt esedékes, hogy benyújtsuk pályázatunkat a Minősített Könyvtár címre. A járványos helyzet korlátozásai ellenére sikerült elkészíteni minden előírt dokumentumot, és a nyári időszakban a helyszíni vizsgálat is megtörtént. Pályázatunk sikerrel járt, és a minisztérium döntése alapján ősszel bekerültünk a közé az ötven magyarországi könyvtár közé, mely e kitüntető cím büszke birtokosa lehetett. A díj átadása 2021 januárjában, a Magyar Kultúra Napjához kapcsolódóan, virtuális módon történt meg.

Nitsch Erzsébet, Kiss Gábor, Tóth Renáta a díjjal

Ugyancsak pályázati úton nyertük el a Családbarát Munkahely címet is. Tevékenységünkben egyre nagyobb szerepet kapott a *zöld könyvtári* gyakorlat, könyvtárainkban öko-sarkokat alakítottunk ki, bekapcsolódtunk az Európai Hulladékcsökkentési Hét programjaiba és a város faültetési programjába is. A városi önkormányzattal és a közgyűjteményekkel folytatott együttműködésünk keretében megszerveztük a Magyarország útja Trianonhoz c. konferenciát, és több helytörténeti témájú kiadvány előkészítésében vettünk részt. Egy új módszertani kiadványsorozat, az Egy könyvtárnyi élmény elindításáról is határoztunk, nyertünk is forrásokat a kiadáshoz. A sorozat első két kiadványa 2021-ben jelent meg¹². Folytattuk az épületkorszerűsítési programot is, bár forrásaink csak korlátozottan álltak rendelkezésre, mert a fenntartó kényszerűen elvonta a védekezés költségeihez korábbi tartalékainkat: a központi épületben hozzákezdünk a mélyraktár felújításához és világításkorszerűsítésre is sor került.

Ez az év is tartogatott még a számunkra további, nem várt meglepetéseket: kikerültünk a közalkalmazottak köréből, a Munka törvénykönyve hatálya alá sorolva munkaviszonyunkat. Elvesztettük a közalkalmazottakat megillető kedvezményeket, előmeneteli rendszert, s az EMMI 39/2020. (X.30.) rendelet szerint kellett besorolni munkatársainkat. Szerencsére csak egyvalaki

¹² Tarkaforgó 23. Módszertani kiadvány. Könyvtári foglalkozások forgatókönyvei. Szerk.: Penkalo Seres Katalin Beáta, Tóth Renáta. Zalaegerszeg, 2021. 114 p. (Egy könyvtárnyi élmény 1.)

KönyvtárMozi. Módszertani kiadvány. Könyvtári foglalkozások forgatókönyvei. Szerk.: Czirákné Tóth Edit, Dóráné Mészáros Anikó, Kelemen Judit. Zalaegerszeg, 2021. 120.p. (Egy könyvtárnyi élmény 2.)

nem hosszabbította meg emiatt munkaviszonyát – más okból sajnos többen is távoztak. Egyúttal kaptunk 6%-nyi béremelést is, fenntartó önkormányzatunk pedig biztosította a korábban adott kompenzációkat.

A járvány sajnos újra erősödött az év vége felé, úgyhogy ismét vissza kellett térni a korlátozásokhoz. Így kezdtük a 2021-es évet, melynek során főleg az első fél évben voltunk bezárva (március 8-április 9. között semmilyen kifelé menő személyes szolgáltatásunk nem lehetett). Működött továbbra is a Könyvtár a küszöbön szolgáltatás, az online térben történő kapcsolattartás. Így zajlott le, meglepően nagy sikerrel a József Attila Megyei Versmondó Verseny is. A középiskolás diákok közérdekű munkavégzését elősegítve, bevezettük az online közösségi szolgálat lehetőségét. Az év második felétől aztán oldódott a veszélyhelyzet, ezért csökkentett nyitvatartással, de egész nyáron az olvasók rendelkezésére álltunk; megnyitottuk a Deák teraszt, helyismereti- és olvasó táborokat szerveztünk, ősztől pedig fogadtuk a gyermekcsoportokat. A kölcsönzési, helyben használati mutatók már sokkal jobbak voltak az előző évinél – rendezvényeinket, programjainkat azonban még csak korlátozott létszámmal tudtuk megszervezni.

Minőségirányítási tevékenységünk keretében elkészítettük az intézmény újabb három évre szóló stratégiai tervét, és megfogalmaztuk szempontjainkat, javaslatainkat Zalaegerszeg kulturális koncepciójának kialakításához. Megújult a honlapunk is. A nyár folyamán 3 millió Ft állami támogatást nyertünk el, melynek felhasználásával folytathattuk a klimatizálást, a biztonsági kamerarendszerek felújítását és ami legfontosabb: elindíthattuk végre az Apáczai Csere János Tagkönyvtár adatbázisának integrálását az intézményi adatbázisba. Ez a munka 2022-ben fejeződik be, ezzel megteremtve a teljes intézményi integráció feltételeit.

Továbbra is részt vettünk Zalaegerszeg várostörténeti programjában, megszerveztük és lebonyolítottuk a Nevezetes zalaegerszegiek a 19-20. században című konferenciát (melyből újabb kiadvány készül) és menedzseltek a Zalaegerszegi életrajzok c. kiadvány kéziratának elkészítését. Megszerveztük és a Keresztury Emlékbizottsággal együttműködve lebonyolítottuk a Keresztury Dezső halálának 25. évfordulója alkalmából szervezett programokat. Kiadtuk – Embernek szól címmel – egykori munkatársunk, Gaál Károly válogatott verseit, egerszegi középiskolások rajzaival illusztrálva. Októberben megünnepeltük, hogy a JAVTK negyven éve szolgált a landorhegyi épületben, novemberben pedig, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Zala Megyei Tagozata és a Zrínyi Miklós Gimnázium közreműködésével konferenciát szerveztünk Zrínyi Miklós emlékére.

Zöld könyvtári programunk keretében, a városi önkormányzat és a Városgazdálkodási kft. közreműködésével fűszerkertet alakítottunk ki a központi könyvtár és Piac tér közötti zöld sávon, melyet azóta is munkatársaink gondoznak.

Fűszerkerti foglalkozás óvodásokkal

Mint e rövid összefoglalásból is kitűnik, nagy utat jártunk be, sokat változtunk az elmúlt évtizedben. Új intézményi szervezetet alakítottunk ki, felújítottuk és fejlesztettük könyvtárainkat, a rendelkezésre álló dokumentumállományt.. Az egész megyére kiterjesztettük a kistelepülési könyvtári ellátást, amelyet újabb és újabb lehetőségekkel, ötletekkel gazdagítottunk. Megváltoztak a könyvtárhasználati szokások; csökkent némileg a beiratkozott olvasók száma, de a kölesőnzési kedv töretlen. A használó közönség minden eddiginél jobban kedveli a közösségi-kulturális programokat, a társas együttlét örömeit. Kiadványainkkal, a tudományos, módszertani munkák mellett rendszeresen megjelenő Olvasó Lurkóval, Zalai Könyvtári Levelezővel, hírleveleinkkel minél szélesebb közönséghez kívánunk eljutni; ezt igyekszünk kielégíteni családbarát szolgáltatásainkkal is.

Munkatársaink jelentős számban változtak: jelenlegi csapatunknak kevesebb, mint fele dolgozott velünk 2013-ban, az intézményegyesítés idején. A fluktuáció még ennél is nagyobb volt, mert az újonnan jött munkatársak közül is sokan távoztak, s egyre nehezebb szakképzett, elkötelezett dolgozót találni.

*

Bizakodó hangulatban, a járvány hatásaitól fokozatosan szabadulva kezdtük el a 2022-es évet - a közbeszerzési eljárás nyűgjeitől szabadulva, gyorsan megindítottuk az új könyvek beszerzését, olvasóink igényeinek kielégítését. Az első fél évben ismét átestünk a Családbarát Munkahely és Szolgáltatóhely feltételeinek helyszíni vizsgálatán és méltán viselhetjük tovább mindkét kitüntető címet. Sok-sok rendezvény, program van már az év krónikájában feljegyezve. Ismét elnyertünk egy állami támogatást, 2,6 millió Ft értékben állományvédelmi célokra, és jelentős összeget kaptunk az Országos Könyvtári Napok rendezvénysorozatára, újabb kiadványok megjelentetésére.

Hogy mit hoz a jövő, nem tudhatjuk... a háború és az azt követő válságos helyzet sokismeretlenes egyenlet megoldása elé állít bennünket. De reméljük, mindig lesz, aki tudja a levezetést...

DÓRÁNÉ MÉSZÁROS ANIKÓ

A ZALA MEGYEI KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER ÁTSZERVEZÉSE, KIALAKÍTÁSA 2013-TÓL NAPJAINKIG

A 2004–2005-ben kidolgozott Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) létrehozása az egyik legnagyobb jelentőségű lépése az elmúlt évtizedek könyvtári fejlesztéseinek. A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer az 5500 lakos alatti falvak, kistelepülések lakói számára közvetíti a hazai könyvtári rendszer egésze által nyújtott szolgáltatásokat. A kezdetben kistérségi keretek között működtetett *mozgókönyvtári szolgáltatás* 2013-tól gyökeresen átalakult, mind a szolgáltatás megszervezése, mind annak finanszírozása szempontjából. A rendszer működtetése teljessé tette a hazai települési nyilvános könyvtári hálózatot. Mára elmondhatjuk, hogy nincs olyan település Magyarországon, ahol ne lenne elérhető könyvtári szolgáltatás, tehát teljes az országos lefedettség.

Számos tényező nehezítette a Zala megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer indulását, amelyek főként a felek részéről felmerülő bizonytalansági faktorból eredtek. Nem könnyítette meg a dolgot a jogszabályok megjelenésének elhúzódása sem. 2012 októberében jelent meg az 1997. évi CXL. törvény módosítása, amely e szolgáltatással kapcsolatban tartalmazta egyrészt a megyei könyvtár feladatrendszerének a bővülését, másrészt a települési önkormányzatok felelősségét, feladatait. A törvény értelmében a települési könyvtári ellátás biztosítása a települési önkormányzatok kötelező feladata. Az önkormányzatok e feladatot nyilvános könyvtár fenntartásával vagy a megyei (ma megyei hatókörű városi) könyvtár szolgáltatásainak igénybevételével is teljesíthetik. Decemberben a 2013. évi költségvetési törvény meghatározta a finanszírozási keretösszegeket, majd az emberi erőforrások minisztere 13/2013. (II. 14.) EMMI rendelete rögzítette a finanszírozás főbb előírásait. A települési önkormányzatok könyvtári, közművelődési feladataihoz nyújtott támogatások részletes szabályait tartalmazó rendelet, illetve a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről szóló rendelet megjelenése május végéig váratott magára. A 39/2013. (V. 31.) EMMI rendelet a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről szabályozza a KSZR szolgáltatást. Rögzíti alapelveit, felsorolja a kistelepülési önkormányzat feladata keretében a lakosság számára nyújtott könyvtári szolgáltatásokat, a megyei könyvtártól a kistelepülési megállapodás szerint igénybe vehető szolgáltatásokat, a szolgáltató helytől elvárható alapkövetelményeket (pl. berendezés, felszereltség, személyzet, nyitvatartás stb.), kimondja a megyei könyvtár felelősségét a szolgáltatás tervezésére, megvalósítására vonatkozóan. Ennek lényeges eleme, hogy az éves tervnek

tartalmaznia kell a KSZR szolgáltatáskínálatát, az egyes kistételepüléseken megvalósítani tervezett szolgáltatásfejlesztéseket, a megyei könyvtár által a kistételepülések számára elvégzett központi feladatokat, a központi költségvetési támogatás feladatalapú felhasználási tervét és a szolgáltatások minőségének biztosítását megvalósító módszereket. A rendelet pontos tervezést és beszámolási kötelezettséget ír elő a megyei könyvtárak számára. Az éves tervet, valamint a KSZR előző évi működéséről szóló beszámolót a tárgyév március 31-ig kötelesek elküldeni a kultúráért felelős miniszternek. Ezen kívül május 31-ig beszámolót készítenek a kistételepülési önkormányzatok számára is.

A megyei könyvtár az általa nyújtott KSZR szolgáltatások megszervezéséhez igénybe veheti a megye más városi könyvtárainak közreműködését, ha megállapodásban rögzíti az ellátandó feladatait. A rendelet azonban kiköti, hogy csak olyan feladatok ellátására vehető igénybe a városi könyvtár közreműködése, amelyek végzése ezen a módon hatékonyabb és gazdaságosabb, mintha a megyei könyvtár végezné azt. A városi könyvtár által ellátott feladatok költségeinek fedezetéről a megyei könyvtárnak kell gondoskodni.

A Zala megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszert 2013. január 1-től a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár működteti. A rendszer alapját a 2012. év végén, 236 települési önkormányzattal megkötött megállapodások képezik. A szerződések tartalmazzák a megyei könyvtár által nyújtott szolgáltatásokat (dokumentum- és információszolgáltatás, közösségi szolgáltatások, képzés, továbbképzés, egyéb szolgáltatások), a települési önkormányzatok feladatait (a szolgáltató hely működési körülményeinek biztosítása, személyzet alkalmazása, vagyonvédelem és felelősség kérdései, rendszeres nyitvatartás a lakosság számára stb.) és egyéb rendelkezéseket (a megállapodás hatálya, felmondása, megszűnése, a városi könyvtár bevonásának lehetősége, beszámolási kötelezettség stb.).

A törvényi szabályozás szerint a kistételepülési könyvtárellátás kialakításának két lehetősége is volt: megyei könyvtári központú ellátás (a szolgáltató kizárólag a megyei könyvtár), illetve megyei könyvtári központú, de a városi könyvtárak bevonásával megvalósuló ellátás. Zalában a megyei sajátosságokat figyelembe véve (a települések száma, nagysága, a közlekedési viszonyok, a korábbi ellátási formák hagyományai) az utóbbi megoldás mellett döntöttünk.

A 236 szerződött zalai település könyvtári szolgáltató helyének gondozásában megállapodás alapján a megyei könyvtár mellett 5 városi könyvtár vett részt az alábbiak szerint:

- Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár: 81 ellátott szolgáltató hely
- Városi Könyvtár Lenti által száma: 50 ellátott szolgáltató hely
- Halis István Városi Könyvtár (Nagykanizsa): 43 ellátott szolgáltató hely
- Fejér György Városi Könyvtár (Keszthely): 31 ellátott szolgáltató hely
- Fáklya Művelődési Ház és Könyvtár (Letenye): 26 ellátott szolgáltató hely
- Gróf I. Festetics György Művelődési Központ Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény (Hévíz): 5 ellátott szolgáltató hely

A megállapodások megkötésére 2013. június elején került sor. Valamennyien részt vettek korábban a mozgókönyvtári ellátásban is, jó szakmai és emberi kapcsolatokat ápoltunk, ami fontosnak bizonyult ebben az új helyzetben.

A települések féltek a változástól, tartottak a szigorúbb feltételektől, a forráscsökkenéstől. A KSZR szolgáltatás finanszírozásának megváltozását nehezen fogadták el a települések mellett az ellátásban segédkező városi könyvtárak is. Önállóságuk csorbításának érezték, hogy minden esetben a megyei könyvtár a megrendelő, a szerződő fél, a számlák kiegyenlítése a megyei könyvtár alszámlájáról történik, és a feladatok elvégzését igazolniuk kell a megyei könyvtár felé.

Zala megyében a települések 91%-a döntött ekkor a szolgáltatás megrendelése mellett. 10 település nyilvános könyvtárat működtetett, 1 település ragaszkodott az önállósághoz, bár nem szerepelt a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékén, továbbá 2 apró községben (Iborfia, Sénye) nem működött könyvtári szolgáltatás. 2014-ben változatlanul 236 településsel dolgoztunk együtt, de a hévízi városi könyvtár a személyi és infrastrukturális feltételek hiánya miatt nem tudta tovább biztosítani az ellátást, így az 5 ellátott szolgáltatóhely a keszthelyi körzethez csatlakozott. 2015-ben újabb 5 község lépett be a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerbe, köztük az eddig „fehér foltnak” számító Sénye és Iborfia kistelepülések is, így 241-re bővült a létszám. 2016-ban újabb 4, addig nyilvános könyvtárként működő zalai falu lépett be, majd 2019-ben Gelsével teljessé vált a létszám, azóta is 246 településsel dolgozunk együtt. Ez az összes zalai település 95%-át jelenti.

Az első évek prioritásának tekintettük a szolgáltatás egységes arculatának kialakítását, közösségi és olvasásfejlesztő programok szervezését, a működéshez szükséges legfontosabb technikai eszközök beszerzését, a könyvtári helyiségek és a könyvtári bútorzat felújítását, a digitális írástudás fejlesztését, a szolgáltatóhelyek könyvtári állományának fejlesztését, adatbázisban visszakereshető elektronikus feltárását.

A Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtárral megállapodást kötött 246 kistélepülés szolgáltató helyei közül 25 működik önálló épületben, 18 oktatási intézménnyel közös épületben; a legtöbb, 142 szolgáltatóhely más kulturális intézménnyel (művelődési ház, faluház, ifjúsági klub) egy épületben működik. További 61 könyvtárat egyéb helyen (elsősorban polgármesteri hivatal) helyeztek el. Könyvtárbusz nincs a megyében. A megyében KSZR szolgáltatást igénybe vevő 246 település közül 51 településen van iskola, ebből 24 helyen látta el a szolgáltatóhely a települési könyvtári feladatok mellett az iskolai könyvtári feladatokat is. 2021 végéig nem sikerült a kettős feladatellátásról megállapodást kötni a tankerületi igazgatóságok, az önkormányzatok és a megyei könyvtár között, amelyben a könyvtárak működtetését rögzíteni lehetne. Nemzetiségi könyvtárat fenntartó nemzetiségi önkormányzattal kötött megállapodás alapján 1 könyvtár működik (Tótszentmárton).

A könyvtárhelyiségek többsége kis alapterületű, átlagosan 63m²-esek. Zala megyében a települések 65%-a 500 lakos alatti település, ahol nem indokolt, nem is életszerű a KSZR Ajánlásban szereplő 80-100 m² alapterület, másrészt a legtöbb kistélepülésen van olyan helyiség, ahol a könyvtári programokhoz használatba lehet venni a többfunkciós előadótermet. A szolgáltatóhely külső és belső akadálymentesítése 120 településen (49%) megoldott. Biztonságtechnikai eszköz 146 településen áll rendelkezésre.

A könyvtárépületek és a könyvtárhelyiségek állapota elfogadható vagy felújított. Egy-két kivétel van, amelyeket az önkormányzaton kívül álló okok miatt nem sikerült felújítani. A könyvtárak bútorzatának állapota sokat javult az elmúlt években. Elfogadható 55 településen, felújított 172 településen, felújítandó 19 településen. Évente átlagosan a dologi kiadások 20-22%-át fordítjuk számítástechnikai és elektronikai eszközök, célbútorok beszerzésére.

A 2022-ben átadott könyvtár Gősfán

Az alábbi táblázat néhány mutatószám alakulását tartalmazza a zalai KSZR 9 éves működése során. A csatlakozott 246 szolgáltatóhely számában úgy tűnik, elértük a maximumot. Ugyan vannak még települések, amelyek a feltételek alapján csatlakozhatnak (5500 fő alattiak), de ezt a megyei könyvtár sem szorgalmazza, illetve a településeknek sem áll szándékában feladni az önállóságukat.

Év	Szolgáltatóhelyek száma	Lakosság szám	Állomány nagysága (db)	Elektronikus nyilvántartásba vett dokumentumok	Nem hagyományos dokumentumok
2013	236	111479	855 344	48%	7885
2014	236	111479	807 453	66%	4448
2015	241	113614	809 526	66%	3335
2016	245	118551	799 969	89%	2020
2017	245	118551	775 478	92%	1253
2018	245	117762	745 568	99%	975
2019	246	118181	751 934	100%	805
2020	246	118012	723 728	100%	347
2021	246	117867	707 123	100%	274

A *dokumentumszolgáltatás* terén a helyi olvasóközönség igényeinek figyelembe vételével egy korszerű és használatközpontú állomány kialakítása volt a legfőbb célkitűzésünk. Egyik legjelentősebb eredményünk, hogy 2019-

re elektronikus nyilvántartásba vettük a megye teljes könyvtári állományát, könyvtári szempontból feldolgoztuk, visszakereshetővé tettük az online felületeken, katalógusokban. (2013-ban 48%-ról indult az elektronikus feldolgozottság. Ez a mozgókönyvtári ellátás keretében beszerzett dokumentumokat foglalta magába főként, a települések saját állománya viszont hiányzott a rendszerből).

Állománykorszerűsítés Söjtörön

Az elmúlt évtized során évente mintegy 27 ezer darab új dokumentummal bővült a rendszer, a megyei KSZR állomány nagysága mégis 150 ezerrel csökkent. Ez a szükséges és tervszerű apasztásnak köszönhető. Az önkormányzati saját állományhoz korábban - jogosultság híján - nem mertünk hozzányúlni, ami az állomány előregedéséhez vezetett. Elhasználódott, tartalmilag elavult, poros, penészes könyvek foglalták el a helyet a zsúfolt polcokon. A helyzet azonnali beavatkozást és szemléletváltást igényelt. Az állomány korszerűsítése azóta is folyamatos, különösen leltározáskor, rendrakáskor, költözéskor végzünk nagyobb mértékű állományapasztást.

A gyűjteményszervezés folyamatának kialakítása sok egyeztetést kívánt. A könyvek beszerzésére a megyei könyvtár évente közbeszerzési eljárást indított, amelyet a KELLO Nonprofit Kft. nyert el. A megyei könyvtár volt minden esetben a megrendelő és a számla kiegyenlítője, de a rendeléseket a közvetlen szolgáltatást végző városi könyvtár indította. A beszerzett dokumentumok a szolgáltatást végző városi könyvtárhoz érkeztek, ahol a KSZR csoportos nyilvántartás és az általuk használt integrált könyvtári rendszerbe történő egyedi leltári nyilvántartás után kiszállításra kerültek a településekre. A leltározás az integrált rendszerben a központi könyvtári

állománytól elkülönítve történik. Az egységesség érdekében KSZR tulajdonbélyegzőt és színcsíkot használunk. Az új beszerzéseket a szolgáltató könyvtár évente öt-hat alkalommal kiszállítja a szolgáltató helyekre, igény szerint rendszeresen cseréli azokat, gondoskodik a dokumentumok lelőhelyének frissítéséről, adminisztrációjáról. A beszerzett dokumentumok visszakereshetők a megyei könyvtár honlapján, ahol a szolgáltató városi könyvtárak online katalógusa is elérhető.

A dokumentumtípusok megoszlásában a legszembetűnőbb, hogy az elmúlt tíz év során szinte teljesen kiszorultak a beszerzésből a nem hagyományos dokumentumok, azaz a képi és a hangzó információhordozók. Az internet térhódításának köszönhetően a CD-k, DVD-k kölcsönzése jelentősen visszaesett. A vásárlásukat le is állítottuk, illetve a minimumra csökkentettük.

A szolgáltatást végző könyvtár népszerűsíti és igény szerint biztosítja az Országos Dokumentumellátási Rendszer (ODR) szolgáltatásait, könyvtárközi kölcsönzés útján teljesíti a használók dokumentum kéréseit, ha a helyben lévő gyűjteményben nem található meg a kért könyvtári dokumentum.

2014-ben átalakításra és korszerűsítésre került az intézményi honlap, mely magában foglalta a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár, a József Attila Városi Tagkönyvtár és a Zala Megyei Könyvtári Portál felületét. A portál tartalmi és formai kialakításánál törekedtünk arra, hogy megfeleljünk a jogszabályban előírt *információszerzési feltételek*nek.

A Zala Megyei Könyvtári Portálon (<http://kszr.dfmvk.hu/>) információkat biztosítunk a kistételek számára nyújtott könyvtári szolgáltatásokról, felhívjuk a figyelmet az új és az ingyenesen igénybe vehető szolgáltatásokra, közzé tesszük a szolgáltató helyekre vonatkozó adatokat és információkat, tudósítunk a kistételeken szervezett kulturális és közösségi programokról. Az oldalt munkatársaink folyamatosan szerkesztik.

A könyvtári dokumentumokról való információszolgáltatás terén elsődleges szempontnak tekintjük a lelőhely nyilvántartást. Az interneten elérhető webes katalógusban (<http://dfmk.dfmvk.hu/dfmvk/katalogus>) a szolgáltató helyek teljes könyvtári állományát visszakereshetővé tesszük, biztosítva az országos könyvtári rendszerről szóló információkat.

A szolgáltatást végző könyvtárak egységesen a TextLib integrált rendszert használják, amelynek közös felülete elérhető a megyei könyvtár honlapján is a Zalai Tudástár felületén, ezáltal egységes integrált könyvtári rendszerbe kapcsolja a település könyvtári szolgáltató helyét és biztosítja a megyei és országos adatbázisrendszerekhez való kapcsolódást.

A települések számára szorgalmazzuk a TextLib integrált rendszer munkaállomás programjának beszerzését és az elektronikus kölcsönzés bevezetését.

Könyvtárunk helyismereti, ügyintézési és egyéb információt is szolgáltat, támogatja a tudományos kutatást, vagy az egyéni tanulást, tájékoztat a könyvtári rendszerben elérhető adatbázisokról, továbbá felhívja a figyelmet a települések szolgáltató helyeinek fejlesztését segítő pályázati lehetőségekre.

Segítjük a szolgáltató helyek munkatársát a megyei könyvtári közös katalógus és a helyi állományfeltáró eszközök használatában.

Fontosnak tartjuk, hogy az ellátott települések lakossága körében megismertessük és népszerűsítsük a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszert, ezáltal ismerjék meg és használják ki azt a lehetőséget, hogy hozzáférhetnek helyben a minőségi könyvtári szolgáltatásokhoz. Elkészítettük a Zala Megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer logóját, megterveztettük az arculati elemeket. Minden településre – az egységes arculat jegyében – tájékoztató feliratokat, táblákat helyeztünk ki a szolgáltatásról, valamint plakátokat, szórólapokat, tájékoztató kiadványt, nagyméretű molinót, roll-up-ot készítettünk.

A megyei könyvtár fontosnak tartja, hogy a településeken rendszeresen sor kerüljön a lakosság érdeklődésének megfelelő kulturális, közösségi, könyvtári rendezvényekre és egyéb programokra, kiállításokra, azaz *közösségi-kulturális szolgáltatásokat* nyújtson. Az olvasáskultúra fejlesztését támogató programokat az alábbi kategóriák alapján szervezzük: vetélkedők, versenyek; könyvtárbemutatók; tanítási és könyvtári órák iskolai csoportoknak; játékos tevékenység, kézműves foglalkozások; tanfolyamok; előadások; kiállítások, könyvbemutatók; műsoros, szórakoztató rendezvények; hangversenyek; filmvetítések; használóképzések és digitális kompetenciafejlesztés, valamint egyéb programok. A szolgáltató könyvtárak a települések igényeinek figyelembe vételével vesznek részt a különböző rendezvények, gyermekfoglalkozások szervezésében és lebonyolításában.

A jogszabály értelmében a szerződött településeken negyedévente legalább egy könyvtári programot kell szervezni, amelyek megvalósításához KSZR forrás áll rendelkezésre egy meghatározott keretösszeg erejéig.

Víg Balázs író Alsónemesapátiban

Meghatároztuk a rendezvényköltségek elszámolásának módját, az alátámasztó dokumentumokat, amelyhez iratmintát adtunk közre. A rendezvényekről fotódokumentációt készítünk, illetve mérjük a látogatottságukat, amelyről nyilvántartást vezetünk. Kifejezetten a könyvtári programok szervezését támogatjuk, amelyek a szabadidő hasznos eltöltését és az olvasásnépszerűsítést szolgálják. A településvezetők nehezen vették tudomásul, hogy nem a falunapot kívánjuk finanszírozni, hanem a könyvtárhasználatot népszerűsíteni. Ezt a célunkat segítette például a csak a KSZR szolgáltatóhelyeken elindított filmvetítés-sorozat, a KönyvtárMozi. A közös filmnézés az ezt követő beszélgetéssel igazi közösségi program megvalósítását teszi lehetővé. A közösségi programok költsége hozzávetőlegesen az évi teljes dologi kiadás 15-16%-át teszi ki.

Az alábbi ábrában látható, hogy a programok és a látogatók száma szépen emelkedik, majd tartja ezt a szintet egészen 2020-ig, a COVID-19 okozta járványügyi korlátozásokig. Sajnos a rendezvények szervezésének tilalma a közösségi szolgáltatások esetében óriási visszaesést eredményezett. Az első évek kiugró látogatói adatai kissé megtévesztőek. Tapasztalatunk szerint az okok a statisztikai duplázódásban keresendők (egy rendezvényt a kulturális illetve a könyvtári statisztikában is számoltak).

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
KSZR programok száma	586	669	923	1059	959	957	826	227	449
Összes program száma	1196	2349	2153	3089	2429	2126	2230	764	1105

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
KSZR programok résztvevői	2638 4	3477 0	3729 7	5131 9	4004 6	4127 5	3790 7	7154	2121 2
Összes program résztvevői	5905 6	1536 09	1037 22	1138 65	9096 9	7987 0	8447 2	1980 2	3757 5

A minőségi könyvtári szolgáltatások biztosításához elengedhetetlen a folyamat szereplőinek folyamatos *képzése, továbbképzése*. A Zala megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer munkatársainak az intézmény lehetőséget biztosít az országos és regionális szakmai napokon való részvételre, illetve szervezőként is helyt álltunk 2015-ben egy országos rendezvény helyszínként.

A szolgáltató könyvtárak rendszeresen szakmai tanácsadással segítik a könyvtári szolgáltató hely szolgáltatásainak kialakítását, bővítését, továbbá továbbképzési lehetőséget biztosítanak a szolgáltató hely könyvtárosának. A megyei könyvtár évente rendszeresen szervez szakmai napokat, tapasztalatcsereket, workshopokat a helyi könyvtárosok számára.

A szakképesítés hiányát és a nagyfokú fluktuációt alapfokú könyvtárosi tanfolyamok szervezésével, az elektronikus kölcsönzés betanítására irányuló képzésekkel, digitális ismeretek átadásával próbáljuk orvosolni.

A jogszabály előírásai sajnos a minimumra korlátozódnak a helyi könyvtáros alkalmazására vonatkozóan. 1500 lakos alatt érettségivel, 1501-2500 lakosig

középfokú szakmai végzettséggel, 2500 lakos felett felsőfokú könyvtárosi oklevéllel rendelkező munkatárs láthatja el a könyvtárosi feladatokat. Zalában az aprófalvak vannak többségben, tehát kevés településre vonatkozik a szakképzett munkaerő alkalmazása.

Az alapfokú könyvtárosi ismeretek tanfolyam résztvevői Kiss Gábor igazgatóval a tanúsítványok átvétele után 2022.május 30-án

A szolgáltatóhelyeken 2021. év végén a helyi könyvtárosok 92%-ának a végzettsége felelt meg a 39/2013 EMMI rendelet előírásainak. 2013-ban ez a szám csupán 71% volt. 19 településen dolgozik olyan személy, akinek a végzettsége nem elégséges; ezek 100 fő alatti települések, az érettségijük hiányzik. Leginkább mégis a könyvtáros személyének gyakori változása okozza a problémát.

A kistelepülési könyvtárosok képzése mellett figyelmet fordítunk arra is, hogy segítsük a települések lakossága könyvtárhasználati ismereteinek bővítését, digitális írástudását, elektronikus ügyintézését. Ennek érdekében különböző képzéseket szervezünk a használók számára. A 20 órás számítógép és internethasználó képzésnek már hagyományai vannak a megyében, ezek nagyon sikeresek.

Internethasználói tanfolyam Alibánfán

Mindezen ismeretek birtokában lássunk néhány kiemelt könyvtárhasználati statisztikai mutatót. 3 évet emeltünk ki. 2013: a KSZR indulás éve, 2019: a járvány előtti év, 2021: a legutolsó mért év, ahol most tartunk.

	2013	2019	2021
Regisztrált használók száma	14084	15365	13021
Személyes használat	183009	217237	94207
Internet használat	85302	58969	18272
Távhasználat	2329	9688	9789
Kölcsönzött dokumentumok száma	172386	154573	102150

A járványügyi korlátozások (nyitvatartás korlátozása, rendezvények látogatásának betiltása) olyannyira rányomták negatív hatásukat a könyvtárhasználatra, hogy az pillanatnyilag behozhatatlannak látszik. Az elmúlt években is sokat dolgoztunk az olvasás népszerűsítésén, de most még több munka és elhivatottság vár szakmánk képviselőire.

A beiratkozások számát sikerült fenntartani, sőt egy kicsit emelkedett is 2019-re. A korlátozások ellenére a regisztrált használók száma ugyan kevesebb volt tavaly, mint a járvány előtt, de ez a folyamatos csökkenés minden könyvtárban megfigyelhető, általános tendencia a könyvtári statisztikában.

A személyes használatban ugyanakkor drasztikus visszaesést figyelhetünk meg. Az amúgy is csökkenő számú, könyvtárba járó használók előtt becsukódtak a kapuk a 2020. és a 2021. év jelentős részében. 2013-hoz képest a felére esett vissza a személyes használat. A számok függvényében így nem meglepő, hogy a kölcsönzött dokumentumok száma is jelentős csökkenést mutat.

Az internet ugrásszerű elterjedését tükrözik a használatát mérő számok. Míg tíz éve vonzerőnek számított a települési könyvtárakban az ingyenes internet használata, mára szinte minden háztartásban elérhető a telefonos mobilnet.

Ugyanakkor az internetes katalógust, e-mailben történő kérést, kommunikációt kezdik előnyben részesíteni olvasóink, ezt mutatja is a távhasználati adatok megnégyszereződése.

Sajnos úgy látjuk, hogy a korlátozások következtében sokan „leszoktak” az olvasásról, más szabadidős tevékenységet kerestek. Arra törekszünk, hogy az elmaradt olvasóinkat visszahívjuk a könyvtárakba, illetve hogy új látogatókat csábítsunk intézményeinkbe a változatos, új szellemű könyvtári szolgáltatások által.

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer a kistelepülések leépült könyvtárait újra életre keltette, építve a korszerű technikákra, tudásra, újrateremtette a személyes találkozás, a közösségben élés lehetőségeit. Nem győzzük hangsúlyozni, hogy a kulturális fejlesztés nem egyszerűen kulturális kérdés. Segíti az embereket munkahelyük megőrzésében vagy keresésében, tájékozódási, tanulási lehetőségeket teremt számukra, így hozzájárul életminőségük javításához. A lakosság érdeke az, hogy minden településen legyen olyan korszerű, hatékony könyvtári szolgáltatóhely, amely a kérdéseikre, kéréseikre gyorsan, szakszerűen és hatékonyan tud reagálni, támogatja az egyéneket és a közösségeiket egyaránt, vagyis szolgáltatásaink középpontjában valóban az emberek állnak.

Felhasznált irodalom:

Beszámoló a Zala megyei könyvtárellátási szolgáltatásról 2021., 2020., 2019., 2018., 2017., 2016., 2015., 2014., 2013.

Sebestyénné Horváth Margit: A Zala megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) átszervezése a városi könyvtárakkal való feladat megosztással (Zalai Könyvtári Levelező 2013/1)

Szeifer Csaba: Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer: igazi esélyteremtés a vidéknek (Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 2017.)

Sebestyénné Horváth Margit: A kistelepülési könyvtári ellátás Zala megyében 2013-ban (Zalai Könyvtári Levelező 2014/1)

Sebestyénné Horváth Margit: A könyvtárhasználók igényeinek és elégedettségének vizsgálata a kistelepülési könyvtárakban (Zalai Könyvtári Levelező 2014/2)

Dóráné Mészáros Anikó: A kistelepülési könyvtári ellátás feladatai és eredményei (Zalai Könyvtári Levelező 2014/2)

Sebestyénné Horváth Margit: Zala megye településeinek könyvtári ellátása 2014-ben a statisztika tükrében (Zalai Könyvtári Levelező 2015/1)

Sebestyénné Horváth Margit: A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer hatékony működése és a szolgáltatás népszerűsítése. KSZR Műhelynapok – Zalaegerszeg 2015. november 11-12 (Zalai Könyvtári Levelező 2015/2)

TARTALOMJEGYZÉK

Kiss Gábor: A Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár hetedik évtizede	3
Dóráné Mészáros Anikó: A Zala megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer átszervezése, kialakítása 2013-tól napjainkig	21

DEÁK FERENC MEGYEI
ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR

Zalaegerszeg

2022